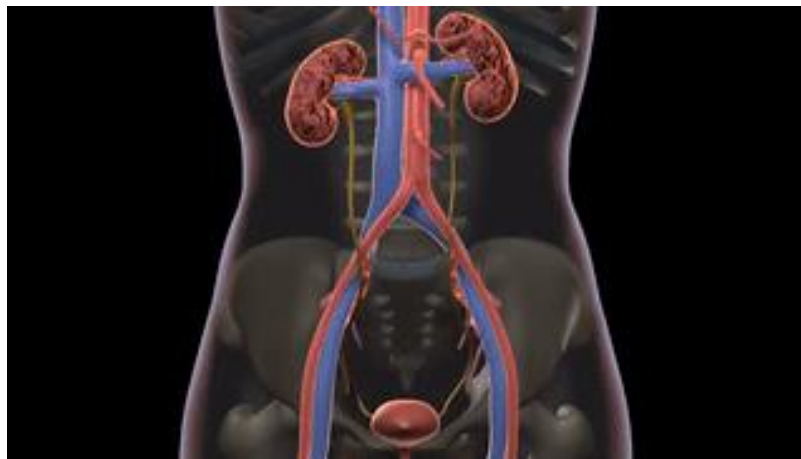

Transplantácie obličiek

[KTx]

Ľubomír Polaščin

polascin.net

Ošetrovateľská starostlivosť o dialyzovaného pacienta

[Kurz špecializačného štúdia]

SLOVENSKÁ ZDRAVOTNÍCKA UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA OŠETROVATEĽSTVA A ZDRAVOTNÍCKYCH ODBORNÝCH ŠTÚDIÍ

SLOVENSKÁ ZDRAVOTNÍCKA UNIVERZITA V BRATISLAVE
Fakulta ošetrovateľstva a zdravotníckych odborných štúdií

Názov špecializačného štúdia: Ošetrovateľská starostlivosť o dialyzovaného pacienta

Termín: 7.11.2022 – 11.11.2022

Miesto konania: SZU Bratislava, Limbova 14

Forma: Prezenčne

Vedúci kurzu: PhDr. Jana Híčíková

www.szu.sk

Utorok 8.11.2022		
9,00 - 10,30 hod	Ošetrovateľský manažment, hodnotenie kvality ošetrovateľskej starostlivosti	PhDr. J.Híčíková
10,30 – 12,00 hod.	Bezpečnosť pacienta na dialýze	PhDr. J.Híčíková
13,00 – 15,00 hod.	Transplantácia obličiek	MUDr. Ľubomír Polaščín
15,00 – 17,00 hod.	Akútne eliminačné metódy	MUDr. Ľubomír Polaščín

MUDr. Ľubomír POLAŠČÍN
Nefrológ, internista
A64482063, SLK 10484

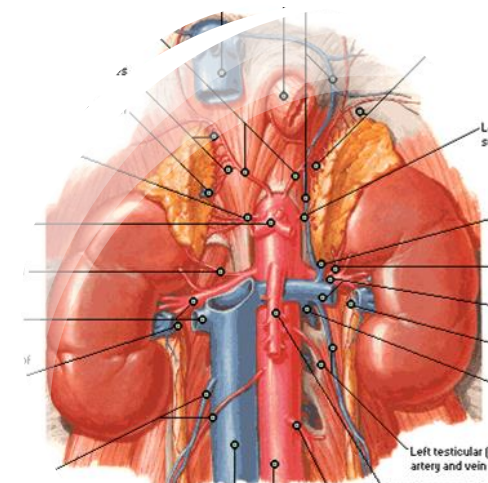
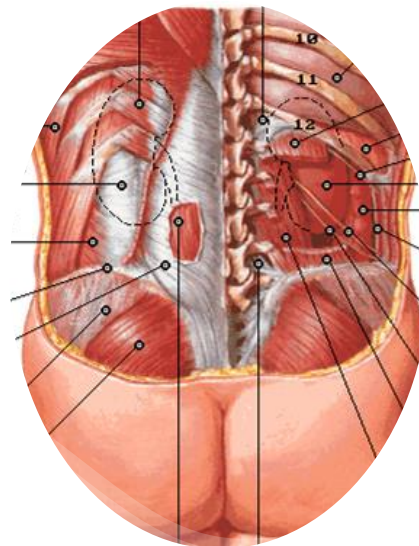
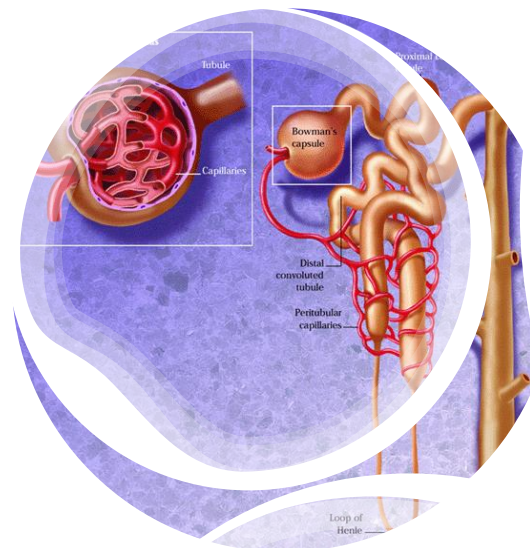
Obličky – orgán na transplantáciu (KTx)

Oblička (lat. *ren*, gr. *nefros*) je **párový** orgán uložený po stranách driekovej chrbtice na zadnej stene brušnej dutiny (**retroperitoneum**).

Pravá oblička sa dotýka spodnej strany pečene, *ľavá* sleziny, konca podžalúdkovej žľazy.

Je súčasťou vylučovacej sústavy. Pôsobí ako filter pretekajúcej krvi. Odstraňuje splodiny metabolizmu, reguluje množstvo vody a solí v organizme, zúčastňuje sa na regulácii krvného tlaku, krvotvorby a acidobázickej rovnováhy.

Má hmotnosť asi 150 gramov, je približne 12 cm dlhá, 6 cm široká a 3 cm hrubá. Skladá sa z dvoch vrstiev - svetlejšej **kôry** a tmavšej **drene**. Základnou stavebnou a funkčnou jednotkou obličky je nefrón.

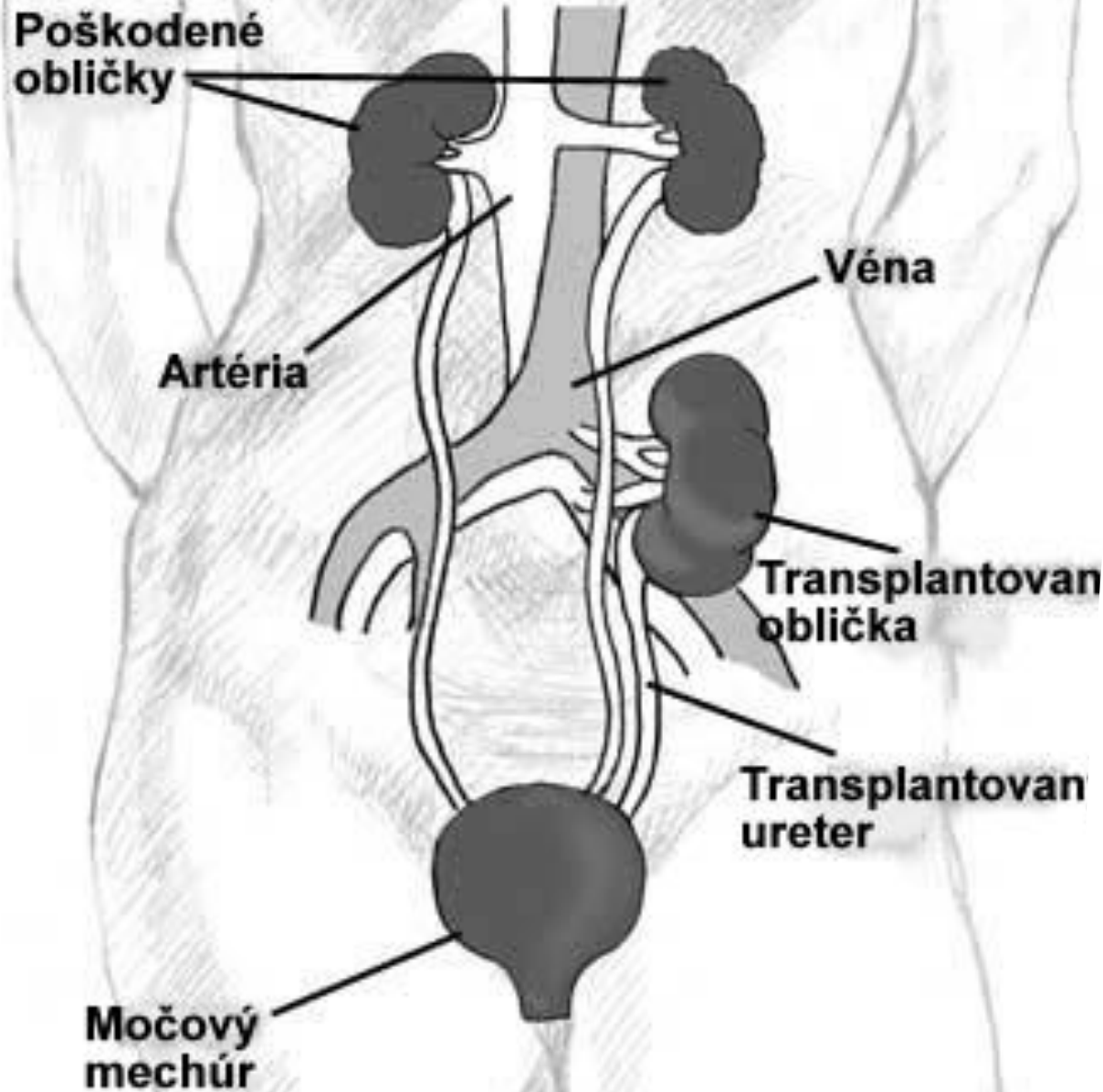
Transplantatio renis Definícia

Transplantácia

(lat. **transplantatio**, zo slov **trans** = cez, **planta** = sadenica)

prenesenie (presadenie) celého orgánu alebo jeho časti z jedného organizmu do druhého, za účelom náhrady príjemcovho (**akceptor**) poškodeného alebo zlyhávajúceho orgánu. Darca (**donor**) orgánu môže byť **žijúci** alebo **mŕtvy**.

Transplantácia obličky predstavuje **metódu voľby** liečby nezvratného zlyhania obličiek pre chorých, ktorí sú schopní tento zákrok podstúpiť a pri ktorých je predpoklad dlhodobej funkcie štepu.
(*Tesař – Schüick: Klinická nefrologie, 2006*)

Čo je transplantácia obličky?

Je to **metóda voľby** liečenia chronického zlyhania obličiek. Funkčná oblička od **živého** alebo **mŕtveho darcu** sa pri operácii vloží do tela **príjemcu**.

Aké sú výhody transplantácie obličky oproti dialýze?

1. Transplantácia poskytuje pacientovi **vyššiu kvalitu života** a väčšiu slobodu.
2. **Diétne opatrenia** po transplantácii sú **menej náročné**, ako počas dialýzy.
3. Liečba transplantáciou je drahá, ale v konečnom dôsledku lacnejšia ako dialyzačná liečba (**nižšia cena**).

Náhrada funkcie obličiek

Dialýza

- **10 – 15%**
  - Pri 12 hodinách dialýzy týždenne.
  - Nahradzuje glomerulovú funkciu obličiek.
  - Nenahradzuje tubulárnu a metabolickú funkciu obličiek.

Transplantovaná oblička (fungujúca)

- **80 – 100%**
  - V porovnaní so zdravou obličkou.
  - Nahradzuje tak glomerulovú, ako aj tubulárnu a metabolickú funkciu obličiek.

KTx zdvojnásobuje dobu prežitia v porovnaní s dialýzou.

Fungujúci štep po KTx

Na konci 1. roku > **90%**
5-ročné prežívanie **70 – 80%**

Lepšie výsledky u živých darcov.

Minimálne **20%** pacientov zaradených na dialýzu je schopných podstúpiť KTx.

Priemerné prežitie transplantovanej obličky

Od kadaverózneho darcu ... **15 rokov**

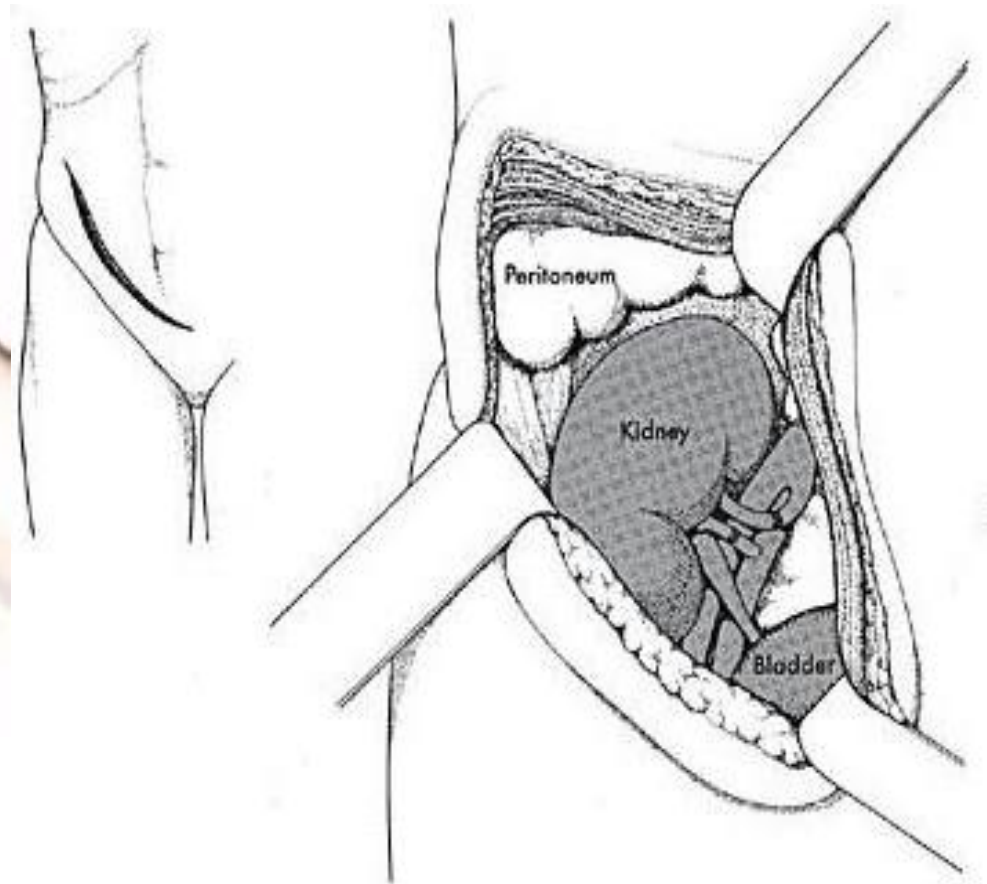
Od živého darcu ... **18 – 20 rokov**

Najlepšie výsledky pri preemptívnej KTx (GF 0,2 mL/s = 12 mL/min.) a do 2 rokov od zaradenia na dialýzu (GF < 0,17 mL/s = 10,2 mL/min.).

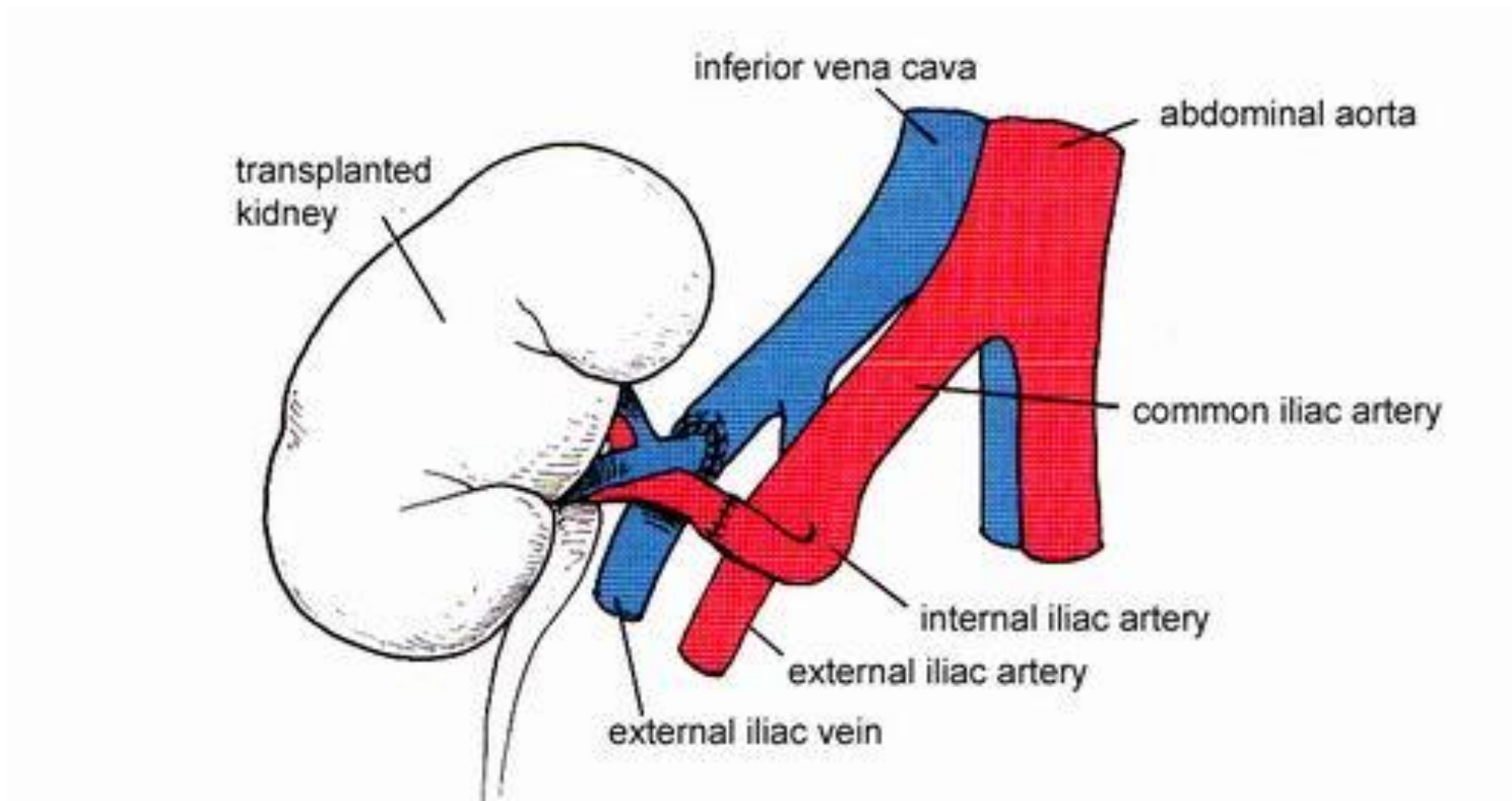
Zdroj: Prof. MUDr. Vladimír TEPLAN, DrSc.: Nefrologické minimum pro klinickou praxi. 3., přepracované a doplněné vydání. Maxdorf s. r. o. – Jessenius, Praha, 2020. Kapitola 16. Transplantace ledvin. s. 371 – 380.

KTx (transplantácia obličky) – schéma postupu

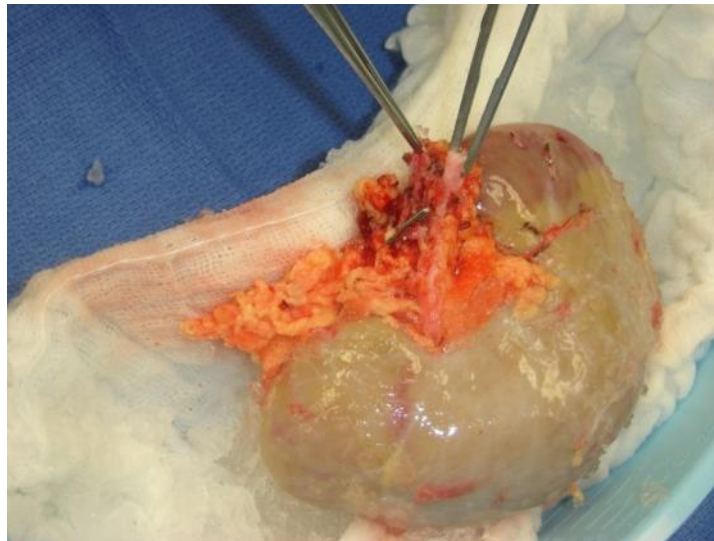

Revaskularizácia

Kidney Transplantation

Oblička na KTx (studená ischemia)

Následné chirurgické operačné výkony po transplantácii obličky

Dialyzačné prístupy –
úpravy a zrušenie.

Natívne obličky.

- Tumor obličky: operácia vlastnej obličky, nefrektómia.
- Polycystické obličky: nefrektómia.

Transplantovaná oblička.

- Resekcia transplantovanej obličky.
- Odstránenie transplantovanej obličky.

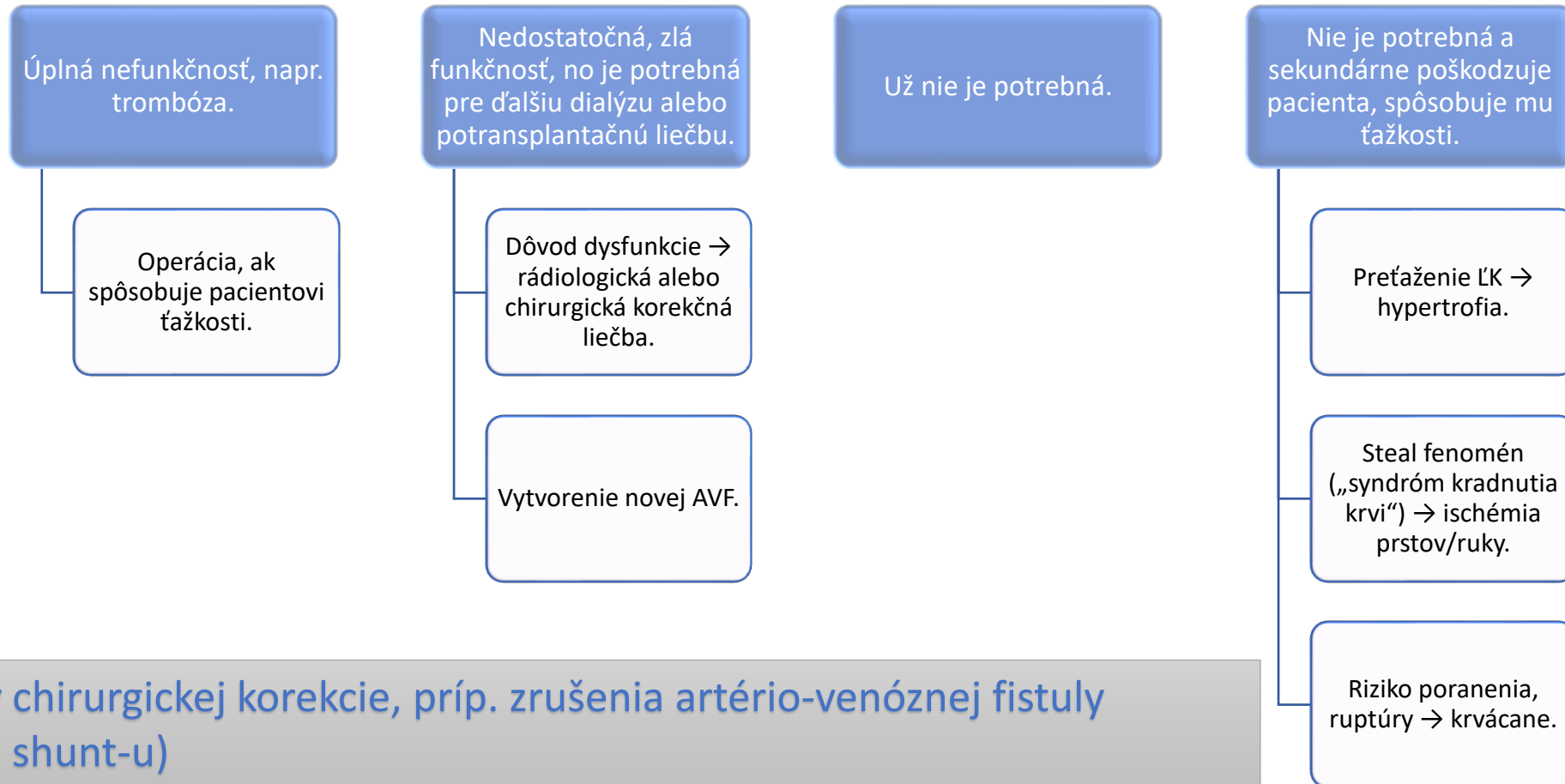
Hernie – operácie
pretrží.

Cievne operácie.

- Revaskularizácie dolných končatín.

Malignity a ostatné
patológie.

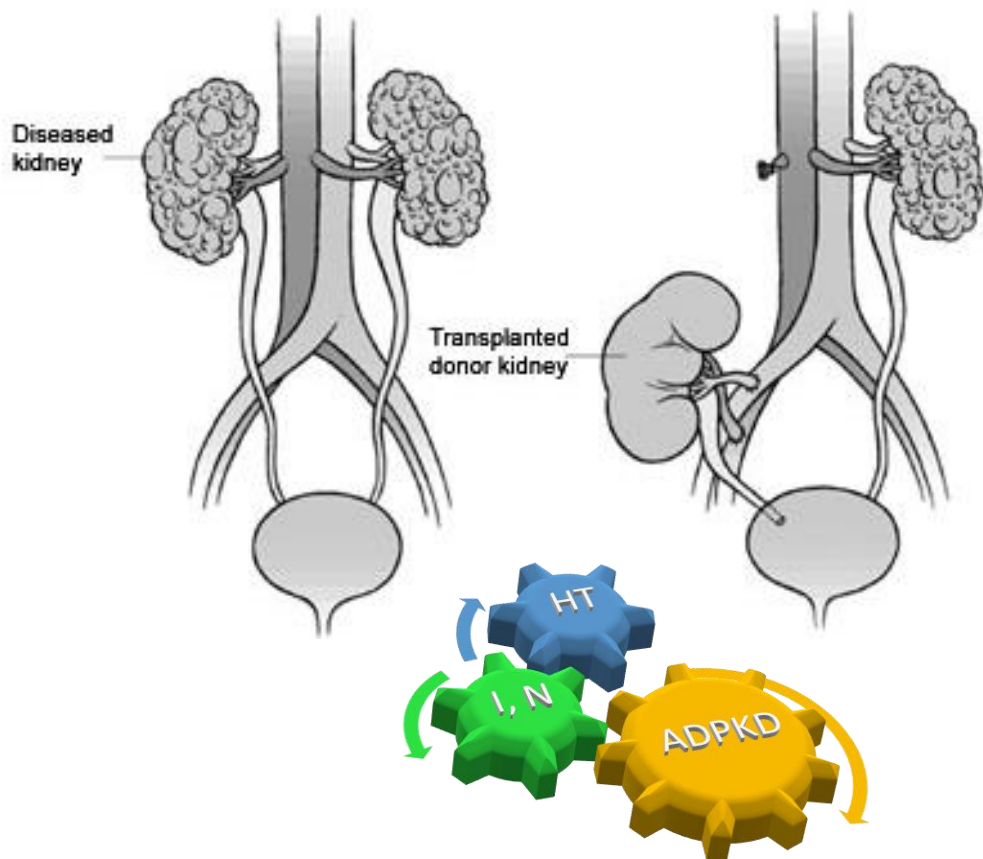
Úprava a zrušenie dialyzačných prístupov po KTx

Dôvody chirurgickej korekcie, príp. zrušenia artério-venózneho fistuly (skratu, shunt-u)

Zdroj: Froněk, Jiří; Janoušek, Libor: Transplantace ledviny a ostatní operační výkony u nefrologických nemocných ve vyšším věku. Klinika transplantáční chirurgie IKEM Praha. In: Teplan, Vladimír a kol.: Nefrologie vyššího věku. Klinika nefrologie IKEM Praha. Subkatedra nefrologie IPVZ. Mladá fronta a.s., 2015. s.343.

Predtransplantačná nefrektómia

1. Autozómovo dominantná polycystická choroba obličiek.
2. Medikamentózne refraktérna hypertenzia.
3. Chronicky infikované obličky alebo renálne alebo uroteliálne nádorové ochorenie.

Polycystická choroba obličiek [AD PKD]

Typy štepov (štep = graft)

- **Xenograft**

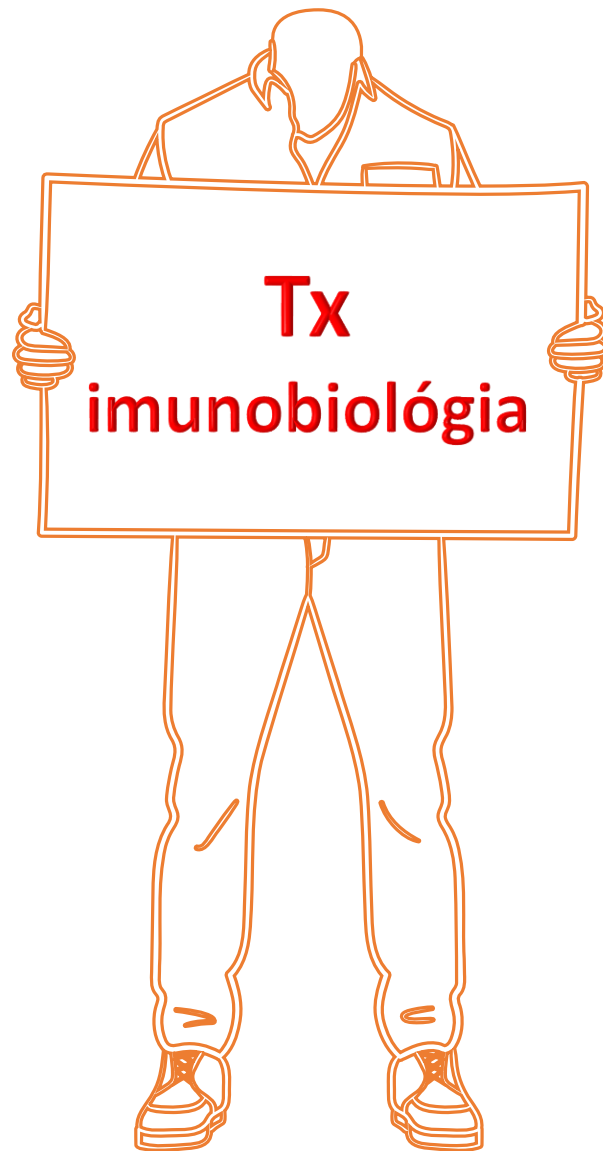
- štepy medzi členmi *rozličných druhov* (známe aj ako heterológne alebo xenogénne štepy alebo heterografty)

- **Allograft**

- štepy medzi dvoma členmi rovnakého druhu (známe aj ako allogénne štepy alebo homografty)

- **Isograft**

- štepy medzi členmi rovnakého druhu s identickým genetickým základom (identické dvojčky)

Transplantačná imunobiológia

Antigénne a imunokompetentné elementy darcu a príjemcu:

Transplantačné antigény

1. Endotelové glykoproteíny (AB0)
2. Hlavný histokompatibilný komplex (MHC – HLA)
3. Vedľajší histokompatibilný komplex (mH)

Antigénne a imunogénne bunky darcu:

1. Funkčné bunky štepu
2. Endotelové bunky
3. Tkanivové leukocyty

Bunky príjemcu sprostredkovávajúce odpoveď na antigén

1. Nešpecifické (neadaptívne) mechanizmy
2. Špecifické (adaptívne) mechanizmy

Endotelové glykoproteíny

Glykolipidy charakterizujúce krvné skupiny systému AB0 (**aglutinogény**).

- Bežne exprimované na mnohých bunkách.
- Organizmus tvorí protilátky proti karbohydrátovým determinantom tých znakov, ktoré mu nie sú vlastné.
- Jedinci krvných skupín **A** a **B**.
Na povrchu svojich buniek nesú príslušné glykolipidy – aglutinogény (A alebo B).
- Jedinci krvnej skupiny **AB**.
Obidva znaky (aglutinogény A aj B).
- Jedinci krvnej skupiny **O**.
Ani jeden znak (žiadne aglutinogény).

Zodpovedajúca prítomnosť **protilátok**

- O** → protilátky proti obidvom aglutinogénom A aj B
- AB** → žiadne protilátky
- A** → protilátky proti aglutinogénu B
- B** → protilátky proti aglutinogénu A

Krvné skupiny pri KTx

Aglutinogény exprimované na bunkách cievnej steny $\Rightarrow$ inkompatibilita v systéme ABO = okamžitá depozícia protilátok $\Rightarrow$ trombóza ciev aloštepú.

O $\rightarrow$ len od jedincov krvnej skupiny O

A, B $\rightarrow$ len od jedincov tej istej krvnej skupiny a jedincov krvnej skupiny AB

AB $\rightarrow$ môžu prijať orgány od všetkých bez ohľadu na krvnú skupinu

Inkompatibilita v krvných skupinách nie je podkladom pre celulárnu imunitnú odpoveď.

Hlavný histokompatibilný komplex

- **MHC** (Major Histocompatibility Complex)
  - Antigény MHC sú najsilnejší imunogénny podnet zo všetkých povrchových bunkových štruktúr.
  - Najväčší polymorfizmus – najväčší počet alelických foriem.
- *Základná funkcia:* prezentovať antigény vo forme fragmentov cudzorodých bielkovín na rozpoznanie pomocou špecifických receptorov na povrchu T-lymfocytov.
- **HLA** (Human Leucocyte Antigens)
  - Hlavný histokompatibilný komplex u človeka.
  - **Trieda I** (*transmembránový reťazec α a β_2 -mikroglobulín*) – exprimované na všetkých bunkách s jadrom
    - Glykoproteíny HLA-**A**, HLA-**B** a HLA-**C** – vysoko polymorfné a vysoko imunogénne.
    - HLA-**E**, HLA-**F**, HLA-**G**, HLA-**H** a HLA-**J** – menej polymorfné a menej imunogénne.
  - **Trieda II** (*dva nekovalentne spojené transmembránové reťazce α a β*) – exprimované len na makrofágoch, dendritických bunkách a B-lymfocytoch, v priebehu aktivácie T-lymfocytov sa objavujú na ich povrchu
    - Vysoko polymorfné: HLA-**DP**, HLA-**DQ**
    - Menej polymorfné: HLA-**DR**, HLA-**DZ**

Vedľajší histokompatibilný komplex

- **mH** (Minor Histocompatibility Complex)
  - Malé endogénne peptidy – môžu sa naviazať na príslušné miesto pre antigén na MHC-molekule → **T-bunková odpoveď** medzi MHC identickými osobami.
    - Spúšťajú výhradne T-lymfocytárnu imunitnú odpoveď (MHC antigény môžu spúšťať aj T-aj B-lymfocytárnu imunitnú odpoveď).
- Iniciácia rejekcie štepú od živých darcov s kompletnou HLA zhodou s príjemcom.
- *Nutnosť imunosupresívnej liečby* aj pri HLA zhode.
- Imunosupresívnu liečbu nevyžadujú len transplantácie medzi jednovaječnými dvojčatami (identické v MHC i mH).

Antigénne a imunogénne bunky darcu

Funkčné bunky štetu.

- Transplantovaný orgán – komplex štruktúr – rôzne bunkové typy.
- Zabezpečujú funkciu daného orgánu (tubulárne a glomerulárne bunky, atď.)
- Exprimujú malý počet molekúl MHC I. triedy a žiadne alebo len výnimočne MHC molekuly II. triedy.
  - Nízka expresia molekúl → nízka imunogenicita.

Endotelové bunky.

- Výstelka ciev a ovplyvňovanie aktívnej migrácie z krvi do tkaniva a z tkaniva do krvi.
- Aktivované cytokínmi a kontaktom s krvnými bunkami.
- Na ich povrchu exprimácia adhezívnych molekúl – selektíny – rolovanie Le pozdĺž cievnej steny.
- Po aktivácii – integríny – transmigrácia Le do perivaskulárneho tkaniva.
- Cytokíny (interferón- γ , TNF- α) – ovplyvnenie expresie adhezívnych molekúl a $\uparrow$ expresie MHC I a II.
- Aktivované bunky sú vysoko antigénne.

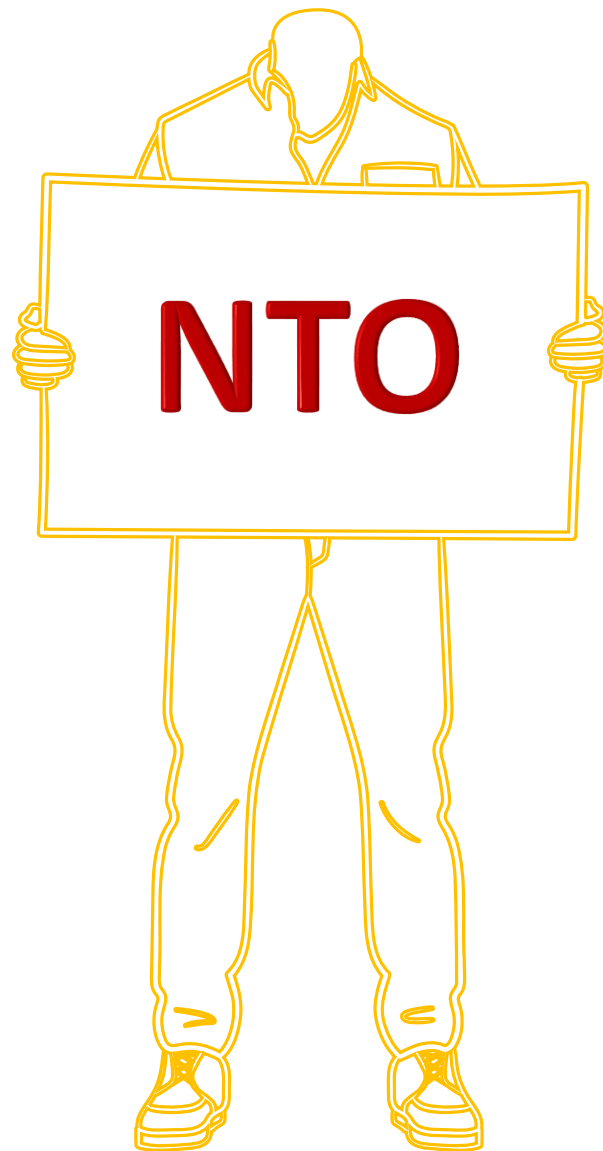
Tkanivové leukocyty.

- Intersticiálne leukocyty – „passengers leucocytes“ – vysoko imunogénne elementy, najčastejšie dendritické bunky a makrofágy.
- Iniciálna fáza rejekcie.

Imunitné mechanizmy jedinca

- **Nešpecifické (neadaptívne) mechanizmy.**
  - Vrodený typ. Evolučne starší typ.
  - Založený na molekulách a bunkách, ktoré sú v organizme pripravené už vopred.
  - Účinné proti rôznorodým patogénom.
  - 1. Bunkové.**
    - Bunky s prirodzenou cytotoxickou aktivitou – NK bunky (natural killers).
    - Fagocytujúce bunky.
  - 2. Humorálne.**
    - Komplementový systém.
- **Špecifické (adaptívne) mechanizmy.**
  - Komplexnejší typ, antigén-špecifický s imunologickou pamäťou a schopnosťou sekundárnej odpovede.
  - Evolučne mladšie.
  - Vysoko špecifické molekuly aktivované až po kontakte s príslušným antigénom.
  - 1. Bunkové.**
    - Hlavne lymfocyty.
  - 2. Humorálne.**
    - Protilátky.
  - Dôležitú úlohu v medzibunkovej spolupráci hrajú cytokíny, chemokíny a ich receptory (majú krátky polčas).
    - Produkované aktivovanými bunkami a pôsobia autokrinne a parakrinne.

Národná transplantáčna organizácia (NTO)

[NTO | Národná transplantáčna organizácia
{https://www.nto.sk/}](https://www.nto.sk/)

Národná transplantáčna organizácia je štátna príspevková organizácia zriadená zriaďovacou listinou MZ SR dňa 1. 1. 2013 na základe **zákona NR 313/2012**, ktorým sa mení a dopĺňa **zákon 576/2004 o zdravotnej starostlivosti**.

Poslaním NTO je národná koordinácia odberov a transplantácii orgánov, tkanív a buniek a vedenie národného referenčného laboratória pre HLA antigény.

Úlohy NTO stanovuje zákon. Sú definované v **Rozhodnutí MZ SR č. Z54126-2012-OZZAP o vydaní Zriaďovacej listiny NTO** uverejnenom vo *Vestníku MZ SR – Čiastka 1-3/2013*, normatívna časť 2 (*Vestník MZ SR – ročník 2013 /Vydanie 1-3/2013*).

Úlohy NTO

Koordinuje transplantácie v celej Slovenskej republike a má na starosti:

- vedenie **Národného transplantačného registra** čo je čakacia listina, register darcov a príjemcov orgánov
  - vedenie registra osôb, ktoré odmietli darovať po smrti orgány (tzv. register nedarcov)
- v laboratórnej činnosti: imunologické a imunogenetické vyšetrenia (HLA-typizácia, cross-match...) pacientov čakacej listiny, darcov orgánov a iných pacientov

Kde sa u nás obličky transplantujú?

- Obličky sa na Slovensku transplantujú v transplantačných centrách, v **Bratislave, Banskej Bystrici, Martine a Košiciach**.

[Podrobnejšie o úlohách NTO na webovom sídle NTO | Národná transplantačná organizácia {https://www.nto.sk/}](https://www.nto.sk/).

Národný transplantačný register NTO

Národný transplantačný register, ktorého súčasťou sú **čakacie listiny** na transplantácie všetkých orgánov

1. Register živých darcov.
2. Register ostatných darcov.
3. Register osôb, ktoré vyjadrili počas svojho života nesúhlas s odobratím orgánov, tkanív a buniek po smrti.

[Podrobnejšie o úlohách NTO na webovom sídle NTO |
Národná transplantačná organizácia {https://www.nto.sk/}](https://www.nto.sk/)

CROSS-MATCH (CM)

- krížová skúška, ktorú vykonávame pred transplantáciou, aby sme zistili riziko rejekcie (odvrhnutia transplantátu)
- zmiešava sa sérum príjemcu a lymfocyty darcu
- skúška je považovaná za pozitívnu, ak pacient tvorí protilátky proti lymfocytom darcu
- pacienti s pozitívnou cross-match skúškou nemôžu byť transplantovaní, lebo by s najväčšou pravdepodobnosťou obličku odvrhli
- Citlivejšia je krížová skúška na základe prietokovej cytometrie.

Vyšetrenia v NTO pre Tx program

VYŠETRENIA PRE TX PROGRAM

1. Stanovenie HLA I. triedy – HLA-A+B (C)
2. Stanovenie HLA II. triedy (HLA-DRB1, HLA-DQB1)
3. Panel – reaktívne protilátky - PRA (%)
4. Krížová skúška (CM) individuálna
5. Krížová skúška (CM) skupinová
6. Krížová skúška prietokovou cytometriou (FCXM)

[NTO | Vyšetrenia](#)

Vyšetrenia v NTO mimo Tx program

VYŠETRENIA MIMO TRANSPLANTAČNÝ PROGRAM

1. Stanovenie HLA I. triedy - HLA-A+B ©
2. Antilymfocytové protilátky
3. Stanovenie DQ2 a DQ8
4. Stanovenie krvnej skupiny – ABO systém
5. Stanovenie RH systému
6. Stanovenie RH systému – Partial D-TYPE, Weak D-TYPE, Zygozyta D

[NTO | Vyšetrenia](#)

Ďalšie vyšetrenia v NTO

VYŠETRENIA V SKÚŠOBNOM A VERIFIKAČNOM ŠTÁDIU

1. Stanovenie expresie markerov akútnej rejekcie na úrovni mRNA
2. Vyšetrenie anti-HLA protilátok I. triedy a II. triedy a protilátok proti MICA metódou LUMINEX

[NTO | Vyšetrenia](#)

NTO | Štatistika

TC / 01. 01. 2022 – 30. 09. 2022	Bratislava	Banská Bystrica	Martin	Košice	Spolu
Počet všetkých odberov od mŕtvych darcov	17	12	22	10	61
Počet všetkých odberov od živých darcov	6	3	4	9	22
Z toho multiorg. odberov	12	10	15	5	42
Odber obličiek od všetkých darcov	40	27	44	29	140
Odber srdca	4	4	7	0	15
Odber pečene	10	9	15	5	39
Odber pankreasu	0	0	0	0	0
Odber pľúc	0	3	3	1	7
TX obličky od mŕtveho darcu	31	22	27	24	104
TX obličky od živého darcu	6	3	4	9	22
Tx obličiek od všetkých darcov	37	25	31	33	126
Duálne TX obličky	1	0	0	0	1
Nepoužité obličky v jednotlivých TC	2	2	8	1	13
TX pečene v TC BA	0	0	0	0	0
TX pečene v TC BB	8	7	14	5	34
TX srdca v NÚSCH Bratislava	4	4	6	0	15
Tx srdca v NÚDCH Bratislava	0	0	1	0	2
Nepoužité srdce	0	0	0	0	0
Nepoužité pečene	2	1	1	0	4
Indikované, ale neodobraté					

Indikácia a kontraindikácia na KTx

Transplantácia obličky je indikovaná u pacientov s chronickým zlyhaním obličiek:

1. Ktorí sú v dobrom klinickom stave.
2. U ktorých transplantácia (operácia) a následná imunosupresívna liečba nezhorší zdravotný stav alebo neohrozí život chorého.

Transplantácia obličky je kontraindikovaná u pacientov, u ktorých by ohrozila zdravie alebo život:

1. Riziko vlastnej operácie (ASA 4, 5). Kardiálna insuficiencia vystavujúca pacienta vysokému riziku operácie.
2. Riziko následnej imunosupresie (indukčná, udržiavacia a antirejekčná liečba).
  1. Metastázy karcinómu.
  2. Pretrvávajúca infekcia – neefektívna liečba.
3. Vysoká pravdepodobnosť zlyhania funkcie obličkového štetu.
4. Očakávaná dĺžka života ≤ 2 roky. Závažné ochorenie, ktoré transplantáciou obličky nedokáže ovplyvniť a ktoré jasne obmedzuje prežitie (merateľná predpokladaná dĺžka života).
5. Zjavná nespolupráca pacienta.
6. Pacient dáva prednosť životu na dialýze pred prípadnými rizikami transplantácie obličky.
7. AIDS.

Absolútne kontraindikácie KTx

1. Krvácavá diatéza.
2. Refraktérne zlyhanie srdca, nestabilná angina pectoris a ICHS bez možnosti revaskularizácie.
3. Chronické respiračné zlyhanie.
4. Infekcia.
  - Akútna.
  - Chronická aktívna (HIV, aktívna TBC, bronchiektázie, osteomyelitída, chronická aktívna hepatitída).
5. Aktívne systémové ochorenie, pozitivita anti-GBM protilátok.
6. Nevyriešená malignita.
7. Exacerbácia vredovej choroby žalúdka a duodéna (až do zahojenia vredu potvrdeného GFS).
8. Ťažké hepatálne poškodenie. (→ kombinovaná transplantácia pečene a obličiek)
  - Cirhóza pečene s portálnou hypertenziou.
  - Chronická aktívna hepatitída.
9. Primárna oxalóza. (→ kombinovaná transplantácia pečene a obličiek)
10. Ťažké neriešiteľné aterosklerotické postihnutie periférnych tepien.
11. Psychosociálne problémy – neschopnosť spolupráce.

Relatívne kontraindikácie KTx (1)

Problematické indikácie = relatívne kontraindikácie.

- Vek.
  - Zvýšená pozornosť ku komorbiditám.
  - AS zmeny na cievach (klaudikácie, RTG natív brucha a panvyv, duplex sonografia karotíd – znížiť riziko intra- a postoperačnej NCMP).
  - Kardiovaskulárne ochorenia – funkcia ľavej komory – ECHO, ergometria.
  - Zvýšená pozornosť vzhľadom na vyhľadávanie malignít.
- Malignita v anamnéze.
  - 5 rokov po ukončení liečby bez recidívy: difúzny karcinóm mechúra, karcinóm hrubého čreva, rekta, non-in situ karcinóm maternice, karcinóm prsníka, malígny melanóm – neodporúča sa.
  - 2 roky po ukončení liečby bez recidívy: ostatné.
- Ochorenia pečene.
  - Vírusová hepatitída typu C (pri pozitívite anti-HCV):
    - HCV-RNA metódou PCR
    - Nutná biopsia pečene bez ohľadu na hodnoty transamináz.
    - Transplantácia obličky až po ukončení liečby interferónom.
    - Anti-HCV pozitívita ale PCR-HCV negat.: transplantácia nie je kontraindikovaná.
  - Vírusová hepatitída typu B (HBsAg pozit.):
    - Nutná biopsia pečene bez ohľadu na hodnoty transamináz.
    - HBeAg pozit. Alebo HBV DNA pozit.: kontraindikácia k transplantácii.
    - Liečba lamivudinom.

Obdobie do zaradenia na ČL na TO (WL KTx) pri anamnéze malignity

Bez čakania	2 roky	5 rokov
Karcinóm <i>in situ</i>	Väčšina malignít	Melanóm
<i>Low-grade</i> karcinóm močového mechúra		Karcinóm prsníka
Bazalióm		Kolorektálny karcinóm
Incidentálny renálny karcinóm		Karcinóm maternice

Zdroj: Prof. MUDr. Vladimír TEPLAN, DrSc.: Nefrologické minimum pro klinickou praxi. 3., přepracované a doplněné vydání. Maxdorf s. r. o. – Jessenius, Praha, 2020. Kapitola 16. Transplantace ledvin. s. 371 – 380.

Relatívne kontraindikácie KTx (2)

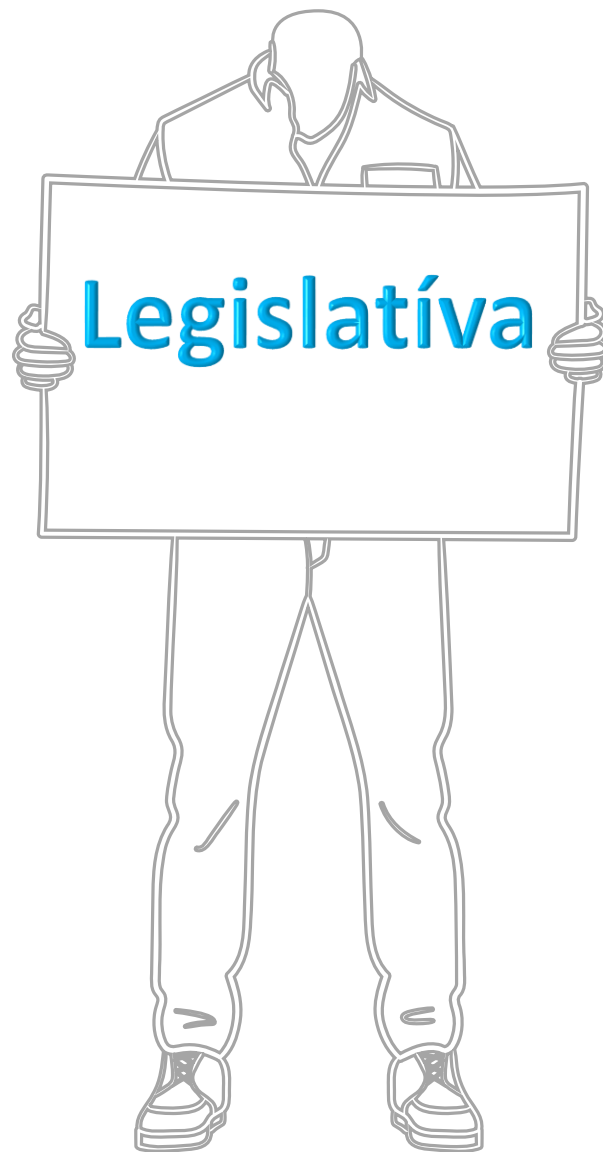
- Infekcie.
  - TBC v anamnéze – 1 rok po ukončení liečby antituberkulotikami, bez príznakov ochorenia (pozor na hepatálne poškodenie).
  - Fokusy: pravidelné vyhľadávanie a sanácia: zubné, ORL, urologické, gynekologické, dermatologické.
- Cievne postihnutie.
  - Mediokalcinóza, ťažká artérioskleróza – konzultácia s urológom KTx centra s dokumentáciou (RTG, angiografia, CT-angio alebo MR-angio).
  - U rizikových pacientov duplexná USG – vylúčiť klinicky významnú oklúziu karotíd.
- Nefrektómia v rámci prípravy na transplantáciu.
  - Konzultácia s urológom transplantačného centra.
    - Polycystická choroba obličiek (extrémne veľké obličky, infikovaná cysta, krvácajúca cysta, suspektná malignita – CT s kontrastom).
    - Odliatková alebo viacpočetná litiáza, nefrokalcinóza.
    - Chronická infekcia parenchýmu, pyonefros.
    - Ťažká proteinúria.
    - Nevládnuteľná hypertenzia.

Relatívne kontraindikácie KTx (3)

- Analgetická nefropatia.
  - Dôsledné vyšetrenie makroskopickej aj mikroskopickej hematurie (USG obličiek, CT obličiek).
- Vrodené anomálie vývodných močových ciest.
  - Konzultácia s urológom transplantačného centra.
- Obezita BMI $\geq 30,0$
  - Súčasná polymorbidita (najmä kardiálne a pľúcne ochorenia) zvyšuje riziko operácie, vyššie riziko aj u starších obéznych pacientov.
  - Motivovať pacienta k redukcii hmotnosti.
  - Informovať pacienta o riziku operácie, častejších peroperačných a pooperačných komplikáciách (respiračná insuficiencia, infekcia v rane, spomalené hojenie rany, lymfokéla, ďalší vzostup hmotnosti podmienený kortikoterapiou, vyššie riziko postransplantačného DM).
  - Konzultácia v transplantačnom centre.

Všeobecné kontraindikácie odberu orgánov

- Cudzinci, väzni, osoby bez overenia totožnosti.
- Pacient počas života písomne alebo v inej preukázateľnej forme vyjadril nesúhlas s odberom orgánov
- Septické stavy, intoxikácie a infekčné ochorenia.
- Polytraumatizmus so šokom a poranením dutých orgánov.
- Systémové ochorenia typu kolagenóz, diabetes mellitus, HIV pozitivita, HBsAg pozitivita.
- Malígne ochorenia s výnimkou nádorov CNS bez extrakraniálneho šírenia.
- Pobyt na JIS dlhší ako 5 dní.

91.

**Odborné usmernenie
na vykonávanie liečby nahrádzajúcej funkciu obličiek a na vykonávanie mimotelovej
eliminačnej liečby**

Dňa: 12.6.2006

Číslo: 04 386/2006

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky podľa § 45 ods. 1 písm. b) zákona č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 350/2005 Z.z. vydáva toto odborné usmernenie.

Príloha č. 4

K odbornému usmerneniu na vykonávanie liečby nahradzujúcej funkciu obličiek a na vykonávanie mimotelovej eliminačnej liečby

ZARADENIE PACIENTOV NA ČAKACIU LISTINU NA TRANSPLANTÁCIU OBLIČKY

Všetkým potenciálnym kandidátom na transplantáciu obličky ma byť podaná prehľadná a dostatočne podrobná informácia. Zaradenie do čakacej listiny na transplantáciu obličky vyžaduje informovaný súhlas pacienta v súlade s osobitným predpisom₁.

Na čakaciu listinu majú byť zaradení pacienti, ktorí

- a) nemajú absolútnu kontraindikáciu
- b) v spolupráci s transplantačným centrom boli prehodnotene relatívne kontraindikácie
- c) pacient nevyslovil nesúhlas s transplantáciou.

Zásadou je starostlivé zváženie benefitu transplantácie, rizík operačného zákroku a rizík imunosupresie a odôvodnene predpokladanej nespolupráce pacienta.

Príloha č. 4

K odbornému usmerneniu na vykonávanie liečby nahradzujúcej funkciu obličiek a na vykonávanie mimotelovej eliminačnej liečby

Absolútne kontraindikácie pre transplantáciu obličky:

- a) metastázujúce nádorové ochorenie
- b) HIV pozitivita
- c) aktívna systémová infekcia
- d) akekoľvek ochorenie s prognózou prežitia menej ako 2 roky

Príloha č. 4

K odbornému usmerneniu na vykonávanie liečby nahradzujúcej funkciu obličiek a na vykonávanie mimotelovej eliminačnej liečby

Relatívne kontraindikácie:

- a) pacienti s malígnym nádorovým ochorením v minulosti,
- b) vírusová hepatitída,
- c) cirhóza pečene,
- d) antiGBM glomerulonefritída s prítomnými cirkulujúcimi antiGBM protilátkami,
- e) riziko rekurencie obličkového ochorenia,
- f) choroba z ukladania ľahkých reťazcov (LCDD),
- g) primárna hyperoxalúria I. typu,
- h) trombofilný stav,
- i) výrazná kalcifikácia ciev,
- j) zlý kardiovaskulárny stav,
- k) organicky psychosyndróm, psychóza a mentálna retardácia,
- l) extrémna obezita,
- m) pacient, ktorý odmietol doporučený skríning malignity.

PROTOKOL PACIENTA ZARADENÉHO DO ČAKACEJ LISTINY NA TX OBLIČKY (ČL)	
Pacient - základné údaje	
Meno a priezv.	Dialyzačné centrum
Rodné číslo	dátum vyplnenia
Poštoňa	Dlhodobý dial. program
Adresa	HD CAPD
	DDP od
	ČL od
	vyradený z ČL
Kontaktný lekár dial. centra pacienta	dôvod
meno	dátum predchádzajúcej tx
tel	dôvod zlyhania štápu
Diagnózy pacienta	
Základná diagnóza vedúca k ESRD	Esenciálne vyš. pred zaradením do ČL
Pridružené diagnózy	Echokardiografický nález
Arteriálna hypertenzia ☐ áno - nie	dátum
CMP ☐ áno - nie	popis
Ischemická choroba srdca ☐ áno - nie	Elektrokardiogram
NYHA I ☐ II ☐ III ☐ IV	dátum
Ischemická choroba DK ☐ áno - nie	popis
Fontain I ☐ II ☐ III ☐ IV	Načivny RTG parvy so zameraním na cievy
Diabetes mellitus IDDM ☐ NIDDM ☐ áno - nie	dátum
retinopatia ☐ áno - nie	popis
neuropatia ☐ áno - nie	Dopplerovské vyš. ciev parvového dna
Anémia ☐ áno - nie	dátum
rHuEPO ☐ áno - nie	popis
Dyslipoproteinémia ☐ áno - nie	RTG hrudníka
Renálna osteopatia ☐ áno - nie	dátum
	popis
	Endoskopické vyš. horného tráviaceho traktu
	dátum
	popis
Vredová choroba gastroduodena ☐ áno - nie	Číslo ČL SCOT
H. pylori ☐ áno - nie	HLA typizácia A
Onkologické ochorenie ☐ áno - nie	B
pozn.: ONKOLOGICKÉ OCHORENIE JE	DR
ABSOLÚTNOU KONTRAINDIKÁCIOU	PRA ☐ Krvná sk.
ZARADENIA PACIENTA DO ČL !!!	Reziďuálna diuréza
Hepatálny laboratórny screening	u anurick jepesta mod. možura
AST albumin	Bola u pacienta zvažovaná príbuzenská tx?
ALT protromb. čas	☐ áno - nie
GMT transferin	
bilinubin	Serologický a virologický screening
Telesné parametre	HBsAg antiHIV
hmotnosť	antiHbS EBV
výška	antiHCV
BMI	CMV IgG Herpes simplex
pečiatka, podpis	CMV IgM
Pozn.: Prípadné ďalšie potrebné informácie uveďte na druhú stranu protokolu. Ďakujeme.	CMV DNA

NTO | Legislatíva

Vyšetrenia pacientov na ČL na TO [WL KTx] (1)

Vyšetrenia pacientov pred zaradením do čakacej listiny a počas evidencie v čakacej listine:

- Zamerané na vylúčenie onkologického ochorenia.
  - Anamnéza.
  - Fyzikálne vyšetrenie.
  - 1x ročne RTG, USG.
  - 1x ročne stolica na OK 3x negat.
  - 1x ročne mamografia u žien ≥ 40 rokov alebo pri pozitívnej RA (Ca prsníka).
  - 1x ročne muži ≥ 50 rokov: PSA, urologické vyšetrenie
  - CT vyšetrenie: pri veľkých polycystách zle prehľadných pri USG vyšetrení; pri susp. USG náleze.
  - 1x ročne: kožné, gynekologické, vyšetrenie prostaty.
  - Kolonoskopia: pozitívna stolica na OK, pozitívna rodinná anamnéza, polypy hrubého čreva.

Vyšetrenia pacientov na ČL na TO [WL KTx] (2)

- Infekčné ochorenia.
  - HBsAg.
  - Anti-HCV.
  - Anti-HIV 1+2.
  - BWR (RRR).
  - Anti-CMV-IgG.
  - Anti-CMV-IgM.
  - Anti-HCV pozit pacienti: PCR-HCV (RNA), biopsia pečene
- Respiračný systém.
  - Funkčné testy.
  - Posúdenie operačného rizika pneumológom.
- Rekurencia ochorenia.
  - Hoci sú FSGS, MGN, MPGN a IgA GN spojené s vyšším rizikom rekurencie v štepe, nie sú kontraindikáciou transplantácie.
  - Anti-GBM GN: negatívne cirkulujúce anti-GBM protilátky po dobu 12 mesiacov.
  - Lupusová nefritída: nie je kontraindikáciou KTx, ak ochorenie nevyžaduje dávku prednisonu pred KTx vyššiu ako 10 mg/denne.
  - ANCA vaskulitída: a.) Predtransplantačne navodiť klinickú remisiu (nekoreluje s ANCA protilátkami); b.) Informovať pacienta o zvýšenej úmrtnosti na infekčné, kardiovaskulárne a iné extrarenálne komplikácie.

Vyšetrenia pacientov na ČL na TO [WL KTx] (3)

- Trombofilný stav.
  - Anamnéza venózne trombózy.
  - Ženy užívajúce orálnu antikoncepciu.
  - Opakované trombózy AVF.
  - Pacienti s diabetes mellitus.
  - Podrobné vyšetrenie hemostázy vrátane mutácie faktora V Leiden, deficitu proteínu C, S, antitrombínu III, prítomnosti lupus antikoagulans a antifosfolipidových protilátok (spolupráca s hematológom).
- Kostná choroba.
  - Hyperparatyreóza nereagujúca na liečbu – paratyreoidektómia v rámci prípravy na transplantáciu.
- Kardiovaskulárny systém.
  - 1x ročne EKG, echokardiografia.
  - Záťažové vyšetrenie (ergometria alebo táliová scintigrafia alebo dobutamínové ECHO):
    - Pacienti s anamnézou ischémie myokardu.
    - S anginou pectoris.
    - Nad 50 rokov.
    - Diabetici (Všetci IDDM; NIDDM starší ako 45 rokov; diabetici – fajčiari).
  - Pri pozitívnom náleze doplniť koronarografiu a poprípade revaskularizáciu.

Vyšetrenia pacientov na ČL na TO [WL KTx] (4)

- RTG natív brucha a panvy, Duplexné vyšetrenie ciev DK, angiografia (angio-CT, angio-MR)
    - Pacienti s anamnézou klaudikácií.
    - Všetci diabetici.
    - Pacienti s anamnézou ischemickej NCMP.
    - Starší pacienti.
  - Duplexné vyšetrenie karotíd.
    - Starší pacienti.
    - Pacienti s anamnézou ischemickej NCMP.
- Pravidelne prehodnocovať zdravotný stav a zotrvanie pacientov na čakacej listine.
- V rajóne nedostupné vyšetrenia konzultovať v transplantačnom centre.
- V prípade potreby konzultovať zaradenie pacienta alebo zotrvanie pacienta na čakacej listine s lekármi transplantačného centra.

Výhody žijúceho darcu

Kritéria na žijúceho darcu

- zdravý dospelý pokrvný príbuzný, partner alebo priateľ/ka, schopný celkovej anestézy
- prítomnosť dvoch zdravých obličiek
- zhoda v krvnej skupine a negatívna krížová skúška (cross-match)
- neprítomnosť ochorenia, ktoré by mohlo spôsobiť zlyhanie obličiek príjemcu
- súhlas s darcovstvom musí byť informovaný a dobrovoľný

Vylučujúce kritéria darcovstva

- neschopnosť dať súhlas
- dôkaz o donútení
- hypertenzívne poškodenie orgánov
- BMI nad 35 kg/m²
- väčšina nádorových ochorení
- ťarchavosť
- užívanie intravenózných drog
- HIV infekcia
- významnejšie respiračné/kardiovaskulárne ochorenie
- trombofília
- diabetes mellitus
- ochorenie obličiek
- systémové ochorenie postihujúce obličky
- rodinná anamnéza vrodeného ochorenia obličiek (autozomálne dominantné polycystické obličky, autozomálne recesívne juvenilné polycystické obličky, kongenitálny nefrotický syndróm, Von Hippelova-Lindauova choroba)

Príbuzenská alebo emotívna KTx - Vyšetrenie potenciálneho darcu (1)

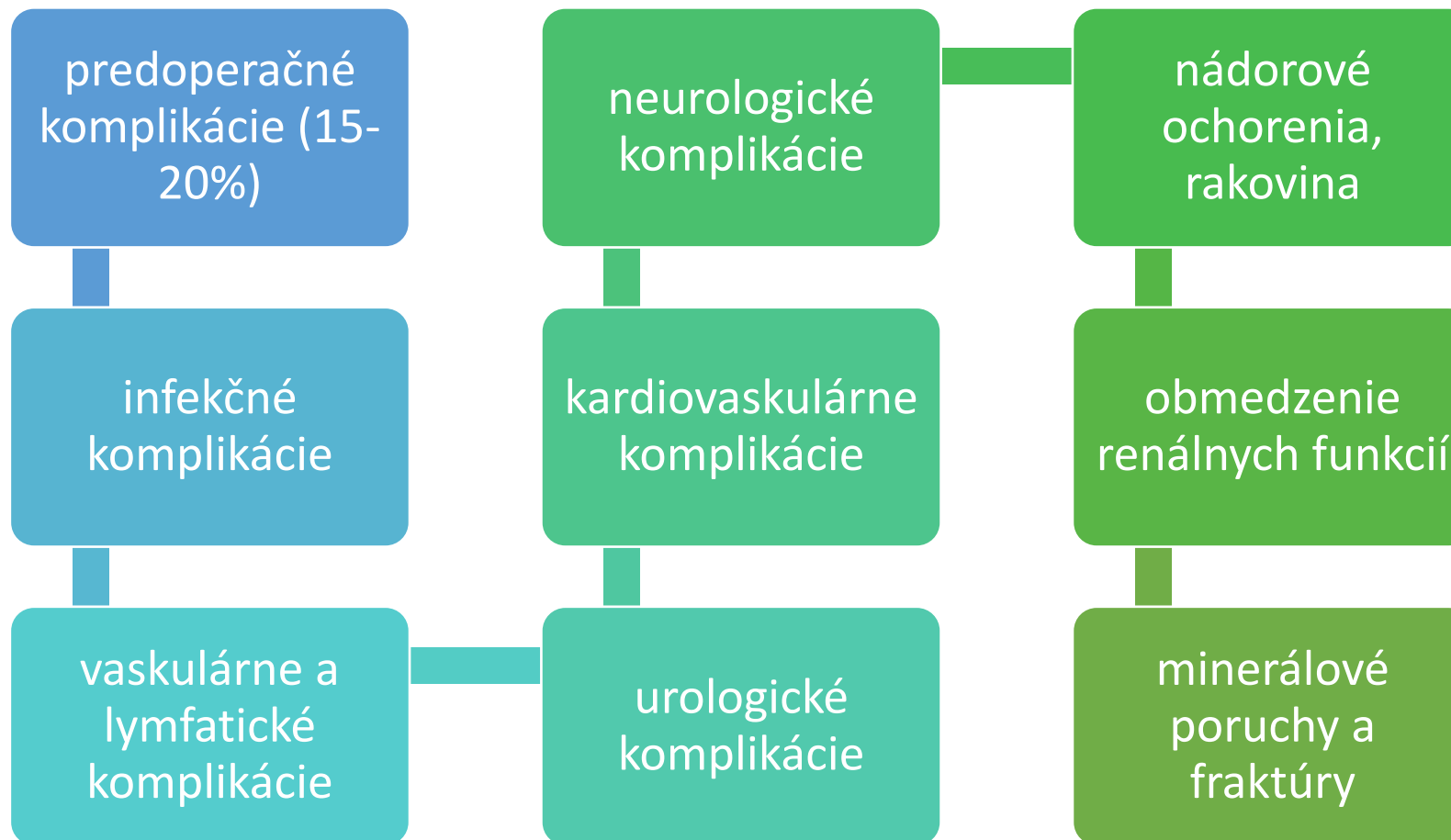
- Úvodné vyšetrenia.
  - Vyšetrenie krvnej skupiny, ABO kompatibilita.
  - USG vyšetrenie obličiek (2 obličky primeranej veľkosti) + celého brucha.
  - Anamnéza (osobná, lieková, sociálna, rodinná, abúzus).
  - Somatické vyšetrenie, hmotnosť, výška, TK, P.
  - Emotívny darca (druh, družka, blízki priatelia, vzdialení príbuzní) – posúdenie motivácie psychológom.
- Laboratórne vyšetrenie.
  - Krvný obraz + diferenciálny rozpočet Le, hemokoagulačné vyšetrenie, FW.
  - V krvi: glukóza, urea, kreatinín, kyselina močová, celkové bielkoviny, albumíny, bilirubín, AST, ALT, GMT, cholesterol, triglyceridy, Na, K, Ca, Cl, P.
  - Funkcia obličiek: glomerulová filtrácia z 24-hodinového zberu moču, osmolarita moča, odpady Na, K, Ca, P, kyselina močová v 24-hodín zbieranom moči.
  - Moč: chemicky, Hamburgerov (event. Addisov) sediment, kultivácia, kvantitatívna proteinúria.
- Tkanivová typizácia HLA I., II. Triedy, cross-match.

Príbuzenská alebo emotívna KTx - Vyšetrenie potenciálneho darcu (2)

- Ďalšie vyšetrenia.
  - RTG hrudníka, EKG.
  - Artériová hypertenzia mierneho stupňa alebo novozistená hypertenzia: očné pozadie.
  - Echokardiografické vyšetrenie: darcovia s artériovou hypertenziou, darcovia starší ako 50 rokov, darcovia – silní fajčiari, chronické pľúcne ochorenie.
  - Spirometria: darcovia – silní fajčiari, chronické pľúcne ochorenie.
  - Stolica na OK (u darcov > 50 ročných).
  - Ženy: gynekologické + onkocytologické vyšetrenie; mamografia (darkyňa > 40 rokov).
  - Muži: urologické vyšetrenie + testes + PSA u darcov > 50 ročných.
  - Sérologické vyšetrenie: HBsAg, anti-HIV 1+2, anti-HCV, RRR (BWR), anti-CMV IgG a IgM, anti-EBV IgG a IgM, anti-HSV 1,2, anti-Toxoplasma.
- Kontaktovať transplantačné centrum.
  - Dohodnúť termín renoangioCT vyšetrenia a intravenózneho urografie.
  - Scintigrafické vyšetrenie obličiek s posúdením separovanej funkcie obličiek v prípade potreby.
- Naplánovanie operačného výkonu – interné predoperačné vyšetrenie k operácii (darca aj príjemca).

Komplikácie

Infekčné komplikácie

- respiračné infekcie (oportúnne mikroorganizmy)
- infekcie močového traktu (veľmi časté prvé 3 mesiace po KTx, 50% pacientov), Streptococcus faecalis môže účinkovať ako spúšťač reekcie!
- infekcie rán, operačnej rany (1-10%), S.aureus
- infekcie CNS (Listeria, Cryptococcus, Mycobacteria)
- infekcie GIT (Candida albicans – stomatitis, oesophagitis, Clostridium difficile – pseudomembránová kolitída)
- vírusové infekcie – 2 skupiny
  - perzistentné, latentné u zdravých – reaktivácia
  - napádajúce rovnako ako zdravú populáciu – myxovírusy a paramyxovírusy

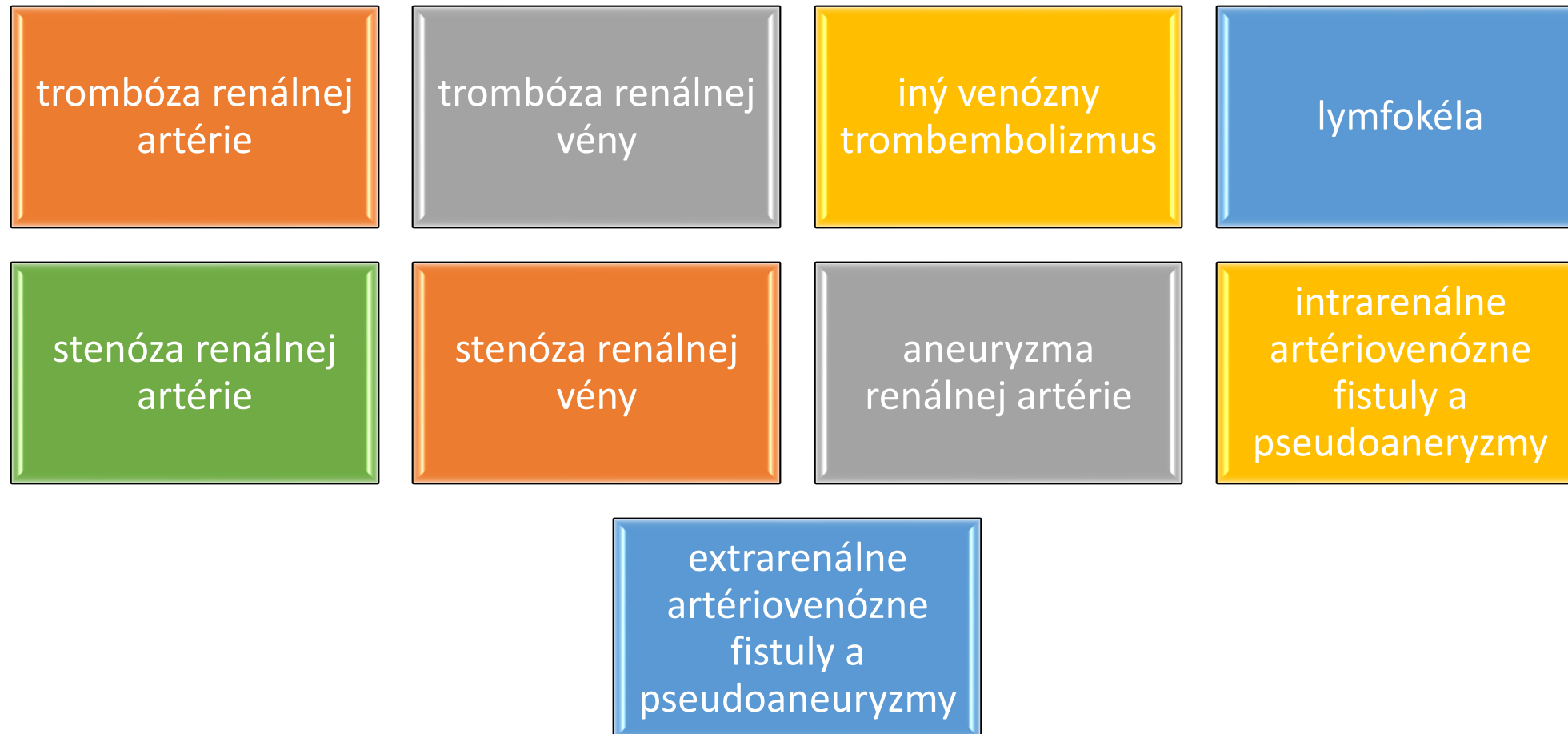

Perzistentné vírusové infekcie

- Cytomegalovírus (CMV)
- Herpes simplex vírus (HSV)
- Varicella zoster vírus (VZV)
- Epstein-Barrovej vírus (EBV)
- Vírus hepatitídy B (HBV)

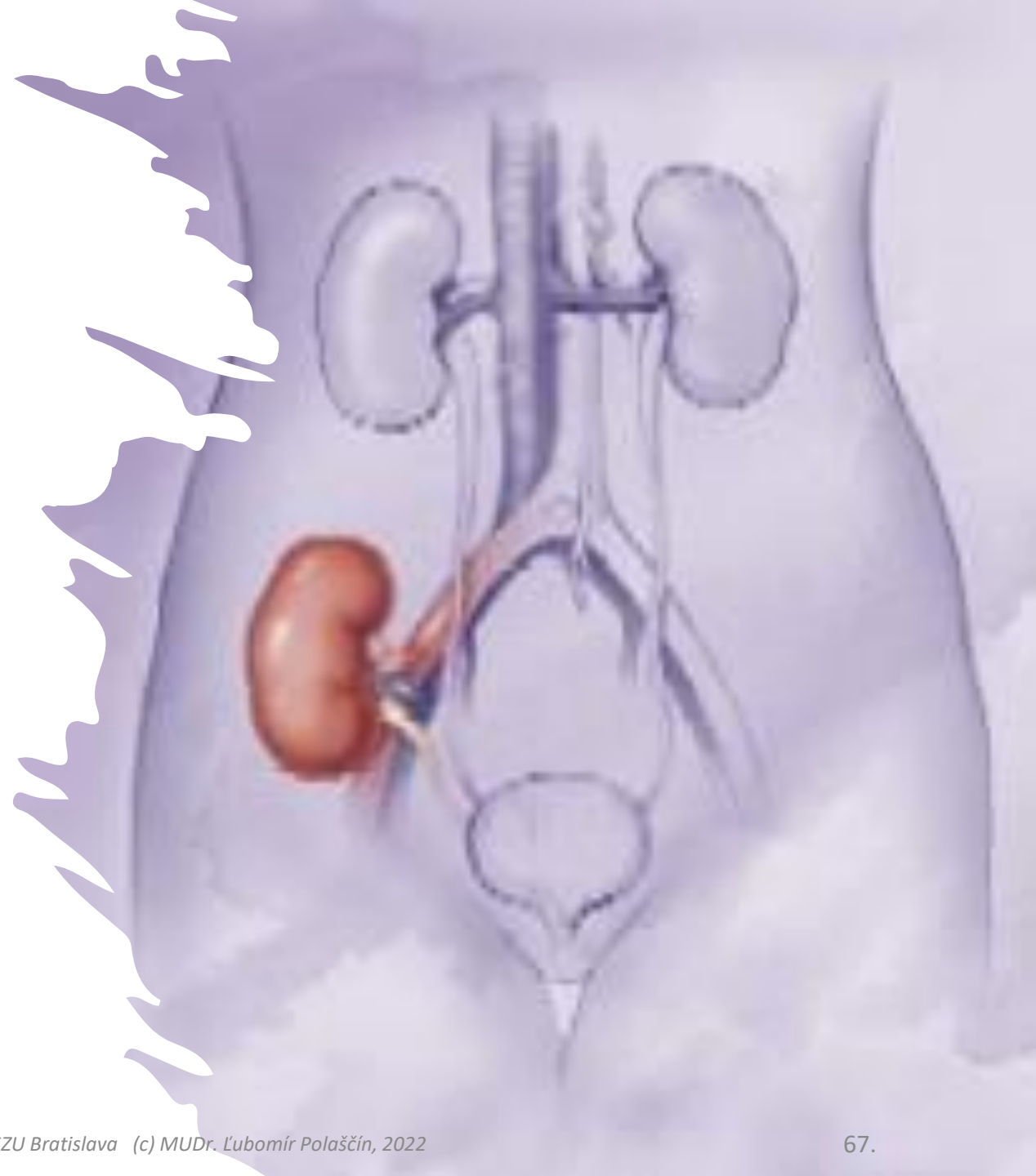

Vaskulárne a lymfatické komplikácie

Urologické komplikácie

- úniky moča
- obštrukcie močového traktu
- vezikoureterálny reflux
- litiáza

Kardiovaskulárne komplikácie

---

predominantná
príčina
mortality – KVS
ochorenie,
incidencia 4x
vyššia

hypertenzia

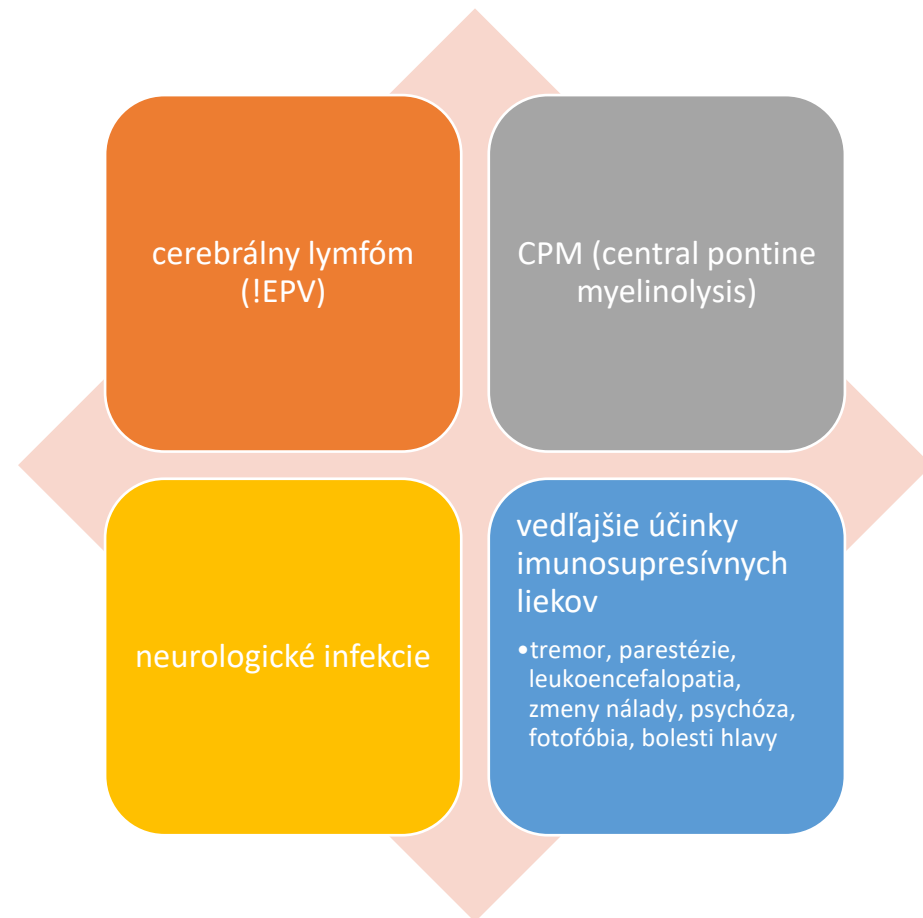
diabetes mellitus

---

anémia

Neurologické komplikácie

Nádorové ochorenia

- prevalencia je väčšia než u všeobecnej populácie
- 2-8% okrem rakoviny kože
- pri dlhodobom sledovaní nad 20 rokov – incidencia 34-50%; Austrália a Nový Zéland >30 rokov rakovina kože 75%, rakovina okrem kože 33%, s nejakou formou rakoviny 80%
- typ rakoviny závisí na podmienkach životného prostredia (v Španielsku a Austrália rakovina kože prevažuje, v Indii nie)

Obmedzenie funkcie obličky

akútna tubulárna nekróza – oneskorená funkcia štepu,
potreba dialýzy v prvom týždni po KTx

- prolongovaná ischémia (48 h 4°C; >24-30 h) a reperfúzne poškodenie

lieková nefrotoxicita – napr. cyklosporín má
vazokonstričný efekt na afferentnú arteriolu závislý na
dávke

rejekcia

- hyperakútna, akcelerovaná, akútna, chronická

Rejekcia

Typ rejekcie	Čas nástupu	Príčina
hyperakútna	minúty – hodiny	preformované protilátky proti darcovi a komplement
akcelerovaná	dni	reaktivácia senzibilizovaných T-buniek
akútna	dni – týždne	primárna aktivácia T-buniek
chronická	mesiace – roky	príčina neznáma: protilátky, imunokomplexy, pomalé bunkové reakcie, rekurencia ochorenia

Banffská klasifikácia dysfunkcie transplantovanej obličky (2005)

1. Normálny nález.

2. Protilátkami sprostredkovaná rejekcia (humorálna rejekcia).

2a) Akútna humorálna rejekcia.

2b) Chronická humorálna rejekcia.

3. Hraničné zmeny (susp. rejekcia sprostredkovaná T-bunkami).

4. T-bunkami sprostredkovaná rejekcia.

4a) Akútna, T-bunkami sprostredkovaná (celulárna) rejekcia.

4b) Chronická aktívna, T-bunkami sprostredkovaná rejekcia (chronická allograftová arteriopatia).

5. Intersticiálna fibróza a tubulárna atrofia.

6. Ostatné nerejekčné zmeny.

[Diagnosis of renal transplant rejection: Banff classification and beyond - PMC \(nih.gov\)](#)

Zdroj: Prof. MUDr. Vladimír TEPLAN, DrSc.: Nefrologické minimum pro klinickou praxi. 3., přepracované a doplněné vydání. Maxdorf s. r. o. – Jessenius, Praha, 2020. Kapitola 16. Transplantace ledvin. s. 371 – 380.

Rizikové faktory akútnej rejekcie

- Cytotoxické protilátky > 20%.
- Dialyzačná liečba dlhšia než 5 rokov.
- Opakovaná transplantácia.
- Vaskulárna alebo humorálna rejekcia v predchádzajúcej obličke.
- Marginálny darca (vek > 60 rokov alebo hypertenzia a diabetes) pri studenej ischémii > 16 hodín.

Minerálové poruchy a fraktúry

predtransplantačná renálna osteopatia

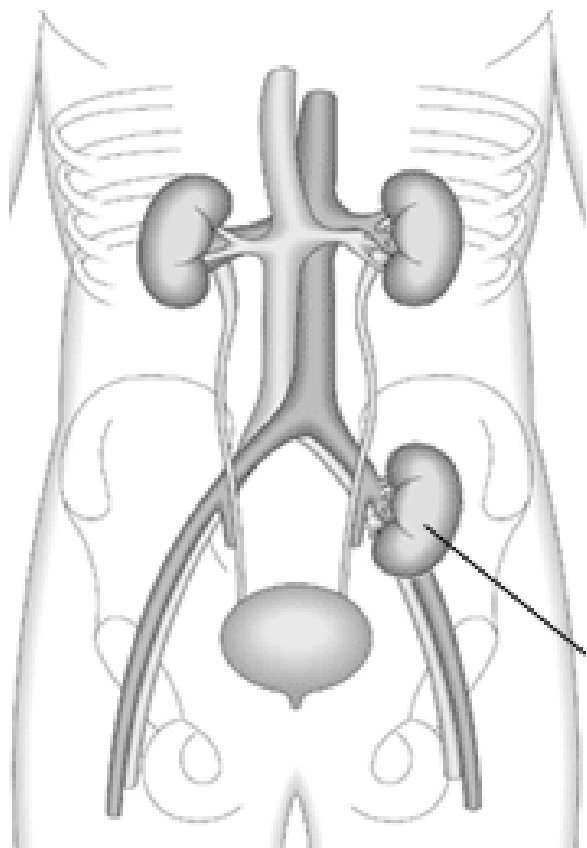
potransplantačná imunosupresívna liečba

- prvé 3 – 6 mesiacov po transplantácii
- 5-44% riziko fraktúry
- glukokortikoidy vo vysokých dávkach (50 mg na deň a viac), postupné znižovanie dávky
- cyklosporín A a takrolimus

strata kostnej hmoty - fraktúry

Manažment pacienta po KTx

- pooperačná starostlivosť
- imunosupresívna liečba
- diéta
- gingiválna hypertrofia/hyperplázia
- fyzická aktivita
- starostlivosť o kožu
- očkovanie (vakcinácia)
- všeobecné poznámky

Pooperačná starostlivosť

- JIS – k dispozícii riadená oxygenoterapia a úplné monitorovanie, antibiotická profylaxia, prevencia HVT
- niekedy nutná umelá pľúcna ventilácia
- prísne monitorovanie príjmu a výdaja tekutín
- komplikácie plynúce z celkovej anestézy: zvracanie, zatečenie do pľúc, srdcové arytmie (zastavenie srdca), pľúcny edém, hypotenzia, hypertenzia a oneskorená depresia dýchania
- analgézia podľa potreby pacienta; pozor na akumuláciu petidínu a morfínu pri nefungujúcom štepe

Imunosupresívna liečba

- prevencia rejekcie transplantovanej obličky
- v súčasnosti sa používa **5** rozličných tzv. anti-rejekčných liekov rozdelených do **3** skupín:
  1. Cyklosporín (Consupren, Equoral, Sandimun), Takrolimus (Prograf)
  2. Azatioprín (Imuran), Mykofenolát mofetil (Cellcept, Myfortic)
  3. Prednizon

Kombinácia imunosupresív

- po KTx terapeutický režim, ktorý zahŕňa **jeden liek z každej skupiny**
- kombinácia liekov pomáha **redukovať** dávku každého lieku, a tak **minimalizovať** nežiaduce vedľajšie účinky
- keďže sa riziko rejekcie v priebehu času znižuje, dávky a počet liekov sa môže postupne **znižovať**
- väčšina ľudí však musí užívať **minimálne jeden** imunosupresívny liek po zvyšok života

Monitorovanie imunosupresívnej liečby

- krvný obraz – počet bielych krviniek
- funkčné vyšetrenie obličiek
- sérové hladiny cyklosporínu a takrolimu
- nežiaduce účinky imunosupresív
  - vyššie riziko infekcií
  - vyššie riziko nádorového ochorenia

Imunosupresia podľa rizika rejekcie

Nízke riziko

- Simulect (basiliximab)
- Advagraft
- Cellcept/Myfortic
- Metylprednizolón

Vysoké riziko

- Thymoglobuline
(antitymocytárny globulín)
- Advagraf
- Cellcept/Myfortic
- Metylprednizolón

Rezistentné rejekcie: anti-CD20 monoklonálne protilátky (rituximab) alebo bortezomib.

Diétne upozornenia

- alkohol – povolený príjem 1 – 2 nápoje denne (?) (karcinogénny efekt – neodporúčaný žiaden alkohol)
- grapefruit – zakázaný, interferencia so sérovými hladinami cyklosporínu a tacrolimu
- **listeria monocytogenes** – prvé tri mesiace po KTx obmedzenie príjmu nepasterizovaných syrov, paštét, živých jogurtov a jedál obsahujúcich surové vajcia ako majonéza

Gingiválna hypertrofia/hyperplázia

- indukcia - cyklosporín A a nifedipín
- mechanizmus neznámy
- prekáža pri jedle a rozprávaní, zubný kaz, gingivitída
- kľúčovou prevenciou je orálna hygiena a pravidelné stomatologické kontroly pred a po transplantácii

Fyzická aktivita

- postupné obnovovanie fyzickej aktivity
- po prepustení bežné cvičenia v ľahu (pohybovanie ohnutými kolenami zo strany na stranu, napriamovanie L chrbtice)
- 2 týždne po prepustení zdvíhanie panvy a kývanie sa do strán v pripažení v stoji
- po 6 až 8 týždňoch sa pridávajú ďalšie aktivity („sklapačky“ a pod.)
- návrat do práce sa všeobecne odporúča po 6 týždňoch po návrate z hospitalizácie, individualizovať podľa stavu pacienta a typu práce
- chôdza a bicyklovanie sa odporúča na zlepšenie fyzickej výkonnosti
- 12 týždňov sa treba vyhýbať extrémnym atletickým cvičeniam
- neodporúčajú sa športy, pri ktorých hrozí priamy úder do obličky (rugby a pod.)
- akékoľvek cvičenie spôsobujúce bolesť treba okamžite zastaviť; ak bolesť pretrváva, treba navštíviť lekára

Starostlivosť o kožu

- zvýšené riziko rakoviny kože a pier
- ochrana kože pred ultrafialovým žiarením
- sledovať materské znamienka a varovné znamenia možnej rakoviny kože (krvácanie, zmeny tvaru a farby materských znamienok)

Očkovanie

- nie živé atenuované vakcíny vrátane MMR, BCG, perorálnej polio vakcíny a vakcíny proti žltej horúčke
- môžu inaktivované alebo mŕtve vakcíny ako vakcína proti chrípke a hepatitíde B, no nie počas akútnej infekcie; ľudský imunoglobín
- doporučené každoročné očkovanie proti chrípke

Všeobecné poznámky k post-transplantačnému manažmentu pacienta

- pacienti môžu obnoviť sexuálnu aktivitu akonáhle sa cítia dobre; nepoškodí to transplantát
- musia sledovať skoré známky možného nádorového procesu
- ženy by sa mali podrobovať pravidelnému testu steru z cervixu a mali by vykonávať pravidelné samovyšetrenie prsníkov raz mesačne
- u mužov dôležité sledovanie podozrivých zmien v oblasti semenníkov a skróta
- ženy by sa mali vyhnúť ťarchavosti v priebehu minimálne jedného roka po KTx
- odporúča sa počkať na redukciiu liekov (zvyčajne 6 mesiacov), kým si objednáme nové okuliare/očné šošovky

Slovenská transplantologická spoločnosť

[Odporúčané postupy v transplantačnej medicíne | Transplant.sk](https://www.transplant.sk)

World Wide Web

<https://nephrosite.polascin.net/>

<https://nephro.site/>

<https://nephro.online/>